

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรกคือ การวางรากฐานของการศึกษาให้แก่เยาวชน เพราะการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การจัดการศึกษาของรัฐมีจุดหมายที่จะปลูกฝัง เจตคติ ความคิดริเริ่ม ความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีแก่เด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ได้อย่างดีในสังคม และเป็นประโยชน์แก่สังคม ในเรื่องการจัดศึกษานั้น ถ้าจะมุ่งจัดการศึกษาเพียงแค่ว่าให้คนส่วนใหญ่ของประเทศอ่านออกเขียนได้ก็คงจะไม่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวมมากนัก แต่ในขณะที่เกี่ยวกับการที่จะลงทุนให้นักเรียนส่วนใหญ่ได้ขึ้นไปเรียนถึงระดับอุดมศึกษานั้นก็ยากที่จะทำได้ เพราะเป็นการสิ้นเปลืองมากที่จะออกเงินให้นักเรียนเหล่านั้นเรียนเป็นเวลานาน แต่ไม่มีตำแหน่งงานในระดับสูงพอที่จะให้ทำ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523 : 1) ความคิดทั้งหลายจึงมุ่งมาที่การศึกษาระดับจรรยามัธยมศึกษา เพราะนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจัดได้ว่าเป็นกำลังคนระดับกลางที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นกำลังที่สำคัญของชาติต่อไป

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 ได้จัดระบบการศึกษาเป็นแบบ 6 : 3 : 3 สำหรับระดับประถมศึกษาที่จัดเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็นสองตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียน 3 ปี และแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (พนัส ทัศนากินทร์ 2521 : 196) ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับขั้นที่รัฐจัดให้เปล่าแก่ประชาชนและ จากแนวนโยบายการศึกษา

แห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 12 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 : 2)
กล่าวไว้ว่า

"สถานศึกษาพึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาตามความสามารถ
ของบุคคลนั้น ๆ การศึกษาที่มีใช้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่รัฐพึงวางมาตรการที่เหมาะสม
เพื่อให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ ณ
ที่ใด"

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและ
วิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคล
เข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยเหตุที่ประเทศไทยมี
ทรัพยากรจำกัด และกำลังพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน พร้อม ๆ กัน จึงต้องวางนโยบาย
ในการจัดการศึกษาให้รัดกุม ปัญหาใหญ่ที่ควรพิจารณาคือ ใครควรได้รับการศึกษาระดับนี้
ควรจัดการศึกษาร้อยละเท่าไรของประชากรทั้งหมด จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไร
จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บ้านเมือง ผู้จัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงฐานะทาง
เศรษฐกิจของนักเรียน ความแตกต่างระหว่างคนในเมืองและคนชนบท และฐานะทางสังคม
ของแต่ละบุคคล ความยุติธรรมของสังคมและโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา
(กอ สวัสดิ์พานิชย์ 2515 : 21)

สิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา
นั้น ไม่เพียงแต่การจัดให้มีโรงเรียนมัธยมศึกษาให้พอเพียงตามท้องถิ่นเท่านั้น แต่อาจจะมี
สาเหตุ หรือปัญหาอื่นที่จะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางการเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษา ซึ่ง
จะยังไม่ทราบถึงสาเหตุหรือปัญหานั้นอย่างแน่ชัด จนกว่าจะได้มีการศึกษาวิจัยเสียก่อน

สำหรับจังหวัด เชียงรายนั้น จากรายงานการวิเคราะห์เพื่อวางแผนกำหนดที่ตั้ง
สถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้ง 23 แห่ง ในปีการศึกษา 2524 กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้
 รับนักเรียนเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 6,036 คน แต่ก็สามารถรับ
 นักเรียนเข้าเรียนได้เพียง 4,811 คน (สุพจน์ ชัชวรัตน์ 2523 : ไม่มีเลขหน้า)
 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายไปถึง 1,225 คน และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ว่าค่าใช้จ่ายต่อหัว
 ของนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือเท่ากับ 3,626 บาทต่อคน (คณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ 2523 : 32) จะเห็นได้ว่า จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีการสูญเสีย
 ในเรื่องการลงทุนทางการศึกษามีไม่น้อย กล่าวคือ จากยอดนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2523 จำนวน 16,795 คน มีเพียงร้อยละ 28.64 ที่ได้เข้าเรียนต่อ
 ในชั้นมัธยมศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2523 :
 ไม่มีเลขหน้า) ซึ่งนับว่าจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว
 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในอัตราเกือบต่ำสุดของประเทศรองจากจังหวัดจันทบุรี
 (แสงชัย สิงห์บุญ 2523 : ไม่มีเลขหน้า) ในขณะที่แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5
 (2525-2529) มีเป้าหมายที่จะขยายการเปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัด
 กรมสามัญศึกษาเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 48 ของกลุ่มประชากรอายุ 12-14 ปี (อภิสิทธิ์ -
 คลี่สุนทร 2524 : 76)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ
 จังหวัดเชียงรายไม่ได้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา โดยศึกษาถึงองค์ประกอบด้านสถานภาพ
 ส่วนตัวของนักเรียน องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว องค์-
 ประกอบด้านการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษา และการใช้สื่อสารมวลชนของ
 นักเรียน ทั้งนี้โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษา
 ปีการศึกษา 2524 ในจังหวัดเชียงราย ในการวิเคราะห์ตัวแปร เมื่อเป็นตัวแปรต่อเนื่อง
 (Continuous Variables) จะนำมาพิจารณาพร้อม ๆ กัน และเมื่อไม่ใช่ตัวแปรต่อเนื่อง

จะนำมาพิจารณาเป็นรายตัวแปร เพื่อสรุปว่าตัวแปรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนได้ศึกษาต่อและไม่ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับการศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาลักษณะตัวแปรในองค์ประกอบที่สามารถแยกกลุ่มของผู้ที่จะศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อออกจากกันอย่างมีนัยสำคัญ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะขององค์ประกอบที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มที่ศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อ
2. ทำให้ทราบถึงสถานภาพของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวในการศึกษาต่อ
3. ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่สำคัญที่เป็นอุปสรรคในการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร การศึกษาได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อความก้าวหน้าของนักเรียนต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่ศึกษาระบบประมาทของรัฐเพื่อจัดการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 651 คน โดยได้มาโดยการสุ่มจากนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2524 ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวน 17,771 คน ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา อีกส่วนหนึ่งไม่ได้เข้าศึกษาต่อ
2. การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อและไม่ศึกษาต่อ มีดังนี้
  - 2.1 องค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน (Student Factor) ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง การเรียนชั้นอนุบาล การเรียนเข้าชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การมีหนังสือแบบเรียน ลำดับที่ของการเป็นบุตรในครอบครัว ความต้องการของนักเรียนที่เกี่ยวกับความศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา จำนวนเพื่อนสนิทและเจตคติต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในบริเวณบริการ (Catchment Area)
  - 2.2 องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัว (Socio economic Factor) ได้แก่ อาชีพบิดา อาชีพมารดา การศึกษาของบิดา รายได้ของครอบครัว จำนวนพี่น้องในครอบครัว สถานภาพของนักเรียนที่เพิ่งเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภูมิลำเนา ความต้องการของบิดามารดาเกี่ยวกับการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียน สถานภาพของนักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพ สถานภาพของนักเรียนที่ผู้ช่วยแนะนำหรือสอนวิชาเพิ่มเติมให้ที่บ้าน และภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน
  - 2.3 องค์ประกอบด้านการคมนาคมของนักเรียน (Transportation Factor) ได้แก่ สภาพของถนน ประเภทของพาหนะ ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนและเวลาที่ใช้ในการเดินทาง

2.4 องค์ประกอบด้านการใช้สื่อสารมวลชนของนักเรียน (Mass-Communication Factor) ได้แก่ ประเภทของสื่อสารที่นักเรียนได้รับ เช่น การฟังวิทยุ อานหนังสือพิมพ์ ทีวีโทรทัศน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษาต่อ หมายถึง การได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 ในจังหวัดเชียงราย
2. การไม่ศึกษาต่อ หมายถึง การไม่ได้เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 ในจังหวัดเชียงราย
3. องค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง การเรียนชั้นอนุบาล การเรียนซ้ำชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทโรงเรียนที่นักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การมีหนังสือแบบเรียน ลำดับที่ของการเป็นบุตรในครอบครัว ความต้องการของนักเรียนที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษา จำนวนเพื่อนสนิท และเจตคติต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในบริเวณบริการ
4. องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว หมายถึง สภาพโดยทั่วไปของครอบครัว ได้แก่ อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดารายได้ของครอบครัว จำนวนพี่น้องในครอบครัว สถานภาพของนักเรียนที่มีพี่เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภูมิลำเนา ความต้องการของบิดามารดาเกี่ยวกับการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียน สถานภาพของนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพ สถานภาพของนักเรียนที่มีผู้ช่วยแนะนำ หรือสอนวิชาเพิ่มเติมให้ที่บ้าน และภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน
5. องค์ประกอบด้านการคมนาคมของนักเรียน หมายถึง สภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในบริเวณ

บริการ ได้แก่ ลักษณะของถนน ประเภทของพาหนะที่นักเรียนใช้เป็นประจำ ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนมัธยมศึกษา และเวลาที่ใช้ในการเดินทาง

6. องค์ประกอบด้านการใช้สื่อสารมวลชนของนักเรียน หมายถึง สภาพโดยทั่วไปที่เกี่ยวกับการใช้เวลาในการรับฟังข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ได้แก่ การฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ และดูโทรทัศน์

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายหญิงที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนทุกประเภทในปีการศึกษา 2524 ที่ไม่ได้ศึกษาต่อ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2525 ในจังหวัดเชียงใหม่

8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสอบไล่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนชายหญิง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

8.1 กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือ นักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป

8.2 กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง คือ นักเรียนที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 ถึงร้อยละ 74.99

8.3 กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60

9. ประเภทของโรงเรียนที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง โรงเรียนทุกประเภทที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่

9.1 โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

9.2 โรงเรียนสังกัดเทศบาล

9.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

10. ภูมิสำเนา หมายถึง ดินที่อยู่ของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

10.1 ในเขตเทศบาลเมือง หมายถึง ดินที่อยู่ของนักเรียนภายในเขตเทศบาลเมือง

10.2 นอกเขตเทศบาลเมือง หมายถึง ดินที่อยู่ของนักเรียนนอกเขต

เทศบาลเมือง

11. จำนวนพื้นที่ในครอบครัวของนักเรียน หมายถึง จำนวนพื้นที่รวมมูลค่าของนักเรียน (รวมทั้งตัวนักเรียนด้วย)
12. ลำดับที่ของการเป็นบุตร หมายถึง นักเรียนเป็นบุตรคนที่เท่าไรของครอบครัว
13. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง ชนิดของงานที่บิดามารดาทำอยู่ ที่นำรายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวของนักเรียนมากที่สุดเพียงอาชีพเดียว โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ
  - 13.1 อาชีพข้าราชการ หมายถึง ผู้ที่รับราชการ หรือทำงานในสังกัดของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
  - 13.2 อาชีพค้าขาย หมายถึง ผู้ที่ทำการค้าขายทุกชนิด ยกเว้นการขายที่อยู่ในรูปบริษัทหรือห้างร้าน
  - 13.3 อาชีพธุรกิจ หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพในการทำงานในบริษัทเอกชนหรือธุรกิจส่วนตัว เช่น หนายความ คณิศกร การธนาคาร เป็นต้น
  - 13.4 อาชีพเกษตรกรรม หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพในการทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย
  - 13.5 อาชีพรับจ้าง หมายถึง ผู้ที่รับจ้างเป็นรายวัน รายเดือน หรือประกอบอาชีพรับจ้างส่วนตัวซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนในเดือนหนึ่ง ๆ
  - 13.6 อาชีพอื่น ๆ หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพอื่นใดนอกเหนือไปจากอาชีพที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
14. รายได้ครอบครัว หมายถึง รายได้ทั้งหมดของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ได้แก่ ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าเช่า ดอกเบี้ย กำไร เงินปันผล บำเหน็จ บำนาญ ฯลฯ นำมารวมกัน โดยคิดเป็นรายได้ต่อเดือน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 14.1 รัศมีรายได้ไม่เกิน 1,000 บาท
- 14.2 รัศมีรายได้สูงกว่า 1,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000 บาท
- 14.3 รัศมีรายได้สูงกว่า 2,000 บาท แต่ไม่เกิน 3,000 บาท
- 14.4 รัศมีรายได้สูงกว่า 3,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000 บาท
- 14.5 รัศมีรายได้สูงกว่า 5,000 บาท

15. รัศมีการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง รัศมีการศึกษาสูงสุดของบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นเกณฑ์ โดยแยกออกเป็น 8 ระดับ ดังนี้

- 15.1 ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 15.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
- 15.3 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 แต่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 15.4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่ไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- 15.5 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่า เช่น ป.ป., ป.กศ.,

อาชีวศึกษาชั้นต้น

- 15.6 จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ป.ม., ป.กศ.สูง , ปวส.
- 15.7 จบปริญญาตรี
- 15.8 จบสูงกว่าปริญญาตรี

16. ความต้องการของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหมายถึง ความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการที่จะไปศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

17. ความต้องการของบิดามารดาเกี่ยวกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียน หมายถึง ความต้องการของบิดามารดาของนักเรียนในการที่จะให้นักเรียนศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

18. การเรียนชั้นอนุบาล หมายถึง การที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เคยเรียนและจบชั้นอนุบาล (ระดับก่อนประถมศึกษา)

19. การเรียนซ้ำชั้น หมายถึง การที่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เคย **สอบตกซ้ำชั้นใดชั้นหนึ่งในระดับประถมศึกษา**
20. การมีหนังสือแบบเรียน หมายถึง การที่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 ในขณะที่เรียนชั้นประถมศึกษา มีหนังสือแบบเรียนใช้ตามหลักสูตรประถมศึกษา โดยครบถ้วน
21. จำนวนเพื่อนสนิท หมายถึง จำนวนเพื่อนที่สนิทกันในขณะที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา
22. เจตคติต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในบริเวณบริการ
23. สถานภาพของนักเรียนที่มีที่เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่มีที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน
24. สถานภาพของนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพ หมายถึง นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว
25. สถานภาพของนักเรียนที่มีผู้ช่วยแนะนำหรือสอนวิชาเพิ่มเติมให้ที่บ้าน หมายถึง การที่นักเรียนกลับจากโรงเรียนแล้ว มีผู้คอยให้คำแนะนำหรือสอนวิชาเพิ่มเติมให้ที่บ้าน เช่น ช่วยตอบคำถามเวลามีปัญหาในการทำแบบฝึกหัด เป็นต้น
26. ภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน หมายถึง ภาษาที่นักเรียนใช้เป็นประจำที่บ้าน ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยเหนือ ภาษาลาว ภาษาจีน ภาษายอง ภาษาไทยใหญ่ ภาษาลื้อ ภาษาแม่ และภาษาเย้า
27. การใช้สื่อสารมวลชน หมายถึง ระยะเวลาที่นักเรียนแต่ละคนใช้ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์
28. ประเภทของสื่อสารมวลชน หมายถึง ชนิดของสื่อสารมวลชนที่นักเรียนได้รับข่าวสารเป็นประจำ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์

29. ลักษณะของถนน หมายถึง สภาพของทางเท้าหรือถนนที่นักเรียนใช้ในการเดินทางเป็นประจำ ได้แก่ ทางเท้า ถนนดิน ถนนราดยาง หรือถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก

30. ประเภทของยานพาหนะที่ใช้ หมายถึง ประเภทของพาหนะที่นักเรียนใช้ในการเดินทางเป็นประจำ ได้แก่ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถยนต์ และรถโดยสารรับจ้าง

31. ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน หมายถึง ระยะทางจากบ้านไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในบริเวณริการ คิดเป็นกิโลเมตร ถ้าไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตรให้ถือเป็นหนึ่งกิโลเมตร

32. เวลาที่ใช้ในการเดินทาง หมายถึง เวลาที่นักเรียนใช้ในการเดินทางไปโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในพื้นที่บริเวณริการ คิดเป็นนาที

33. บริเวณริการ (Catchment Area) หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่บริเวณริการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเรื่องการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อตามรายละเอียดของการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา (School Mapping)